

Po obecné škole a měšťance začal Jiří Adamíra studovat v Praze na gymnáziu na Kodaňské ulici ve Vršovicích. Za protektorátu se odmítal učit němčinu na protest proti německé okupaci. Byl proto „odejit“ na smíchovskou elektrotechnickou průmyslovku, kde nakonec odmaturoval s tichým souhlasem profesorů a pod příslibem, že se s tímto oborem jednou provždy rozloučí. To učinil rád – opravdu k němu necítil žádnou náklonnost, ani v budoucím životě se nikdy neprojevoval jako středoškolsky vzdělaný technik. Studentská léta prožíval obdobně jako jeho vrstevníci. Včetně děvčat. „Jednou jsem šel za školu, protože jsem měl rande. A moje maminka, která nikdy do školy nechodila, se zrovna ten den rozhodla jít se na mne zeptat. Nechápu, jak ji to napadlo, ale byla to směla. Postih ve škole nebyl ani tak zlý, to spíš ta atmosféra doma.“ Jeho rande v těchto letech často nedopadala nijak slavně. „Asi jsem nebyl dostatečně odvážný,“ přiznal po letech. „Teprve až když jsem se octnul u divadla, naučil jsem se dělat větší ramena, než jsem měl. S těmi mými prvními schůzkami to bylo spíš složité. Měl jsem velké platonické lásky, kterým jsem nedokázal říct, že se mi líbí. Pak mě samozřejmě mrzelo, když jsem tu svou viděl jít s někým jiným. Jednou jsem se však odvážil. Miloval jsem spolužačku. Já hrál hokej, ona krasobruslila. Spíš mne zneužívala, měla staršího kluka. Já jsem ji však zbožňoval a skládal pro ni do čtverečkovaného sešitu z fyziky básničky. Po nějaké době jsem jí je dal a ona mi bezostyšně – a blbě – řekla, že je dala číst i tomu svému. Dost jsem se styděl... Pokud šlápnu vedle, mám ten pocit pořád. Stydím se často i za druhé...“

Někdy v šestnácti si ovšem Jiří Adamíra za tvůrčí činnost vydělal první honorář. V novinách České slovo mu vyšla pod čarou povídka, kterou později charakterizoval jako romantickou. „Člověk má nebo by měl vyzkoušet všechno, i když chce sám sebe realizovat v něčem jiném,“ podotkl jednou k této rané tvůrčí zkušenosti. Dodejme ještě poznámku k jeho rozhodování o budoucnosti – v těchto báječných časech studentských. Mnozí hudebně znalí lidé z jeho okolí, okouzleni krásou a zvučností jeho hlasu, ho ponoukali ke studiu zpěvu a kariéře zpěváka-basisty. I když měl rád hudbu, zvláště klasickou a jazzovou – a mimochodem také vynikal jako tanečník –, nevyslyšel žádná z těchto doporučení. Svou definitivní životní volbu – byť byla spíše zvláštní hrou náhody – si suše pochvaloval: „Činohra je družka ze všech co do délky kariéry nejtrvalejší.“

Mladí herci Divadla pracujících byli takřka všichni ubytováni v jednom podlaží zlínského Společenského domu.

„Ano, všichni na jedné etáži – etáži hrůzy!“ směje se při vzpomínce Ljuba Benešová. „Všichni pohromadě... A bylo to nejkrásnější

období našeho života! Všechno bylo prima... Dělali jsme divadlo, měli jsme kapelu, zpívali jsme. To byla zeď, která byla kolem nás, a my jsme nic nevěděli. Což je asi typické pro každé mládí. Každý vzpomíná na první profesionální léta a tvrdí, že byla ta nejhezčí. Na začátku člověk nemá žádné skrupule, na ničem nevidí nic špatného, všechno je krásné. A má dost času, je zdravý, mladý...“
Při některých příhodách z „etáže hrůzy“ ovšem dodnes tuhne krev v žilách. Syn Marek vyprávěl například tuhle:
„Otec byl odvážný a zároveň haur. Když bydleli ve Společenském domě ve Zlíně, doslechl se, že za okupace se tam někdo zachránil tak, že vylezl z okna v osmém patře, zvenku zavřel okno a stál schovaný venku na boku na římsě. Gestapo vtrhlo do místnosti, a nikdo tam nebyl. Zkrátka scéna jako z filmu. A tak otec jednou vyhnal všechny, hlavně dámy, z pokoje a řekl, ať se za chvíli vrátí... A udělal to samé, co onen uprchlík před gestapem. Kamarádi se vrátili do pokoje, okno bylo zavřené a on visel venku na římsě. Všechno samozřejmě dobře dopadlo, ale dívky omdlávaly a pánové si tůkali na čelo. Byla to snaha dokázat a předvést okolí – a taky asi hlavně sobě: „Jsem frajer!“
Ale ne libový frajer, hospodský tlučhuba, co jen tak mluví, ale takový, co skutečně riskuje sám sebe – a zvládá sám sebe. Frajer Luke. Asi měl o sobě v tomto směru pochybnosti. Proto tyhle kousky...“

Během ostravského angažmá se Jiří Adamíra podruhé oženil. Jak již bylo zmíněno, první manželství se postupně rozpadalo jeho odchodem z Gottwaldova. A asi nejen kvůli tomu...

Počátek příběhu jeho druhého vážného partnerského vztahu můžeme umístit do podzimu roku 1955, kdy do ostravského divadla přešla z Gottwaldova jeho někdejší stejně mladá herecká kolegyně Ljuba Benešová. Pozval ji, podobně jako na minulé působiště, kamarád režisér a nyní už i šéf zdejší činohry Jiří Dalík. Někdejší zlínská parta byla skoro kompletní, měl zase kolem sebe lidi, se kterými si rozuměl. Jiří Adamíra tou dobou ještě nebyl se svou první ženou rozvedený, ale jezdil do Zlína stále méně a méně. Často hrál a měl i dost práce ve zdejších rozhlase.

První manželství paní Ljuby s Josefem Langmilerem přestalo fungovat ještě ve Zlíně.

Jak příběh pokračoval – kdy si začal Jiří Adamíra všímat paní Ljuby více jako ženy než jen jako kolegyně?

„Což o to, on si mě takhle všímal odjakživa,“ směje se dnes paní Ljuba a vzpomíná: „Byl velice ctižádostivý a měl pocit, že má právo na to, aby všechny ženy před ním padly. Jako všichni ti pánové z té party – Adamíra, Holý, Dalík, jen Šimánek o něco méně... Měli své způsoby, divoši... Oni tak napůl z legrace a napůl vážně trumfovali jeden druhého. Byli, řekla bych, takoví rozverní... My jsme s Jiřím pak taky spolu dost hráli, takže jsme navázali bližší kontakt, ale kdy

to přesně začalo jiskřit, ohraničit neumím... On byl milý a pozorný a dovedl dělat psí kusy, aby vás získal. To teda dělal... Protože jsem se napřed přece jenom trošku bránila... Ne, ne, to nebylo možný... Byl sexy, to jo. Měl sexy hlas, dobře se pohyboval... Ten půvab tady byl a faktem je, že jsem neodolala a zabrala jsem.“

„Jiří Adamíra je na svůj věk čtyřicátníka překvapivě ukázněným, vyrovnaným, rozvážným a hloubavým člověkem. Ale mýlil by se, kdo by z těchto rysů vyvozoval závěr, že jde o člověka a herce, který má všechno racionálně spočítáno a promyšleno. Je velmi senzitivní: ‚Citový náboj v roli je to, co rozhoduje o účinnosti role,‘ říkává.“ Koníčky nemá, ale živě se zajímá o spoustu věcí. V určitém smyslu „koníčkem“ je možné nazvat jeho lásku k výtvarnému umění. Doma mu visí Wielgusovy skici a pár originálů. „Mít víc peněz, bylo by jich tu víc.“

Má rád hudbu, jazzové evergreeny z mládí. Symfonickou hudbu, zvláště Chopinův 2. klavírní koncert. Taky starou českou hudbu, hlavně o Vánocích, v čele s Janem Jakubem Rybou.

Pokud se znovu narodí, chce být dirigentem.

Centrum jeho života tvoří čtyřúhelník: role – ženy – víno – děti.

Komentoval to suše se svou typickou stručností:

Role se učí s velkou lehkostí – podpořen typickou hereckou situační pamětí. Týden po derniéře beze stopy pouští z hlavy.

Půvabu žen se obdivuje permanentně...

Víno červené a dobrých značek. Bez návyku na jednu značku, protože by určitě ihned zmizela z trhu.

Děti nejen vlastní, ale vůbec všechny.

Pokud jde o jeho proslulou fyzickou kondici, z jejího někdejšího pravidelného udržování zůstaly na chodbě vinohradského bytu kruhy, na nichž si dnes s chutí zacvičí spíše pětiletý syn Marek a čtrnáctiletá dcera Katka z prvního manželství než Adamíra nebo jeho žena Ljuba Benešová.

Tolik dojmy, vjemy a poznatky Oty Poppa.

Manželství Jiřího Adamíry se po příchodu Ljuby Benešové do pražského angažmá nejprve po letech dojíždění zdánlivě zkonsolidovalo, ale zároveň se začalo nezadržitelně rozpadat.

I v současnosti o této životní etapě paní Ljuba hovoří velice váhavě:

„To trvalo dlouho... pomalu se to rozklížovalo. On trpěl přes ty ženský... a já nejsem člověk, který umí bouchnout do stolu a říct:

‚To nejde!‘ Takže jsme se postupně v klidu rozešli...“

Přesto oba dál pracovali v jednom divadle, hráli spolu na jednom jevišti.

„Nebylo to vždycky jednoduché, zvláště v období, kdy to bylo mezi námi rozjitřené. ...Mně to nebylo lhostejné, to je pravda.

Ale nikdy jsem nedávala nic najevo. Samozřejmě, chovali jsme se

k sobě normálně.“

Újmu ale dodnes paní Ljuba vnímá – v pracovní sféře.

„Měla jsem pocit, že jsem trochu doplatila na to, že režiséři i ředitel byli schopni tolerovat, že jsme se rozešli a že by nám nemuselo dělat dobře, kdybychom spolu hráli. A protože on jako chlap měl vždycky přednost v obsazení, určitě jsem přišla o řadu hereckých příležitostí. Tak tohle mě může mrzet...“

Osudovou prací, kde Jiří Adamíra poznal a blíže se seznámil s Hanou Maciuchovou, bylo zkoušení a natáčení televizní inscenace

První radosti, kterou režíroval Jan Matějovský; nese vřočení

Dva lidé se sešli a zjistili, že jsou si souzeni.

„My jsme se s Jiřím nehledali. Potkali jsme se při práci, on byl ženatý a měl jedenáctiletého syna. Já byla buhta z Moravy, zadaná, a neuměla jsem si představit, že bych rozvedla rodinu. Počáteční cesta našeho vztahu byla velmi vzrušující, protože to byly útky a smířování a opravdu úchvaty a strasti lásky. Rok jsme se scházeli a rozcházeli, zásadně a několikrát, a přesto jsme spolu museli být. Někdy si říkám, že člověk hledá lásku, a ani neví, jak marná je jeho snaha. A pak někoho potkáte a přes všechny problémy s ním jste. Člověk je obdarovaný a zároveň si musí být vědom, že ten dar není jenom tak,“ vyznává se Hana Maciuchová.

Čím byl Jiří Adamíra na první pohled okouzlen u krásné, mladé, jiskrné a inteligentní herečky, je zřejmé. Ale vzápětí vnímal i nečekanou vzájemnou duchovní propojenost, harmonii v kontaktu a radost ze společného bytí – v práci i všední každodennosti. Ale byla tu také rodina a syn... Bojoval sám se sebou dlouho.

A naopak?

„On byl výsostná osobnost... Bylo mu čtyřicet šest let, život už vnímal velmi z nadhledu. Když jsem se mu svěřovala se svými problémy, navigoval mě tak, že jsem je řešila s jeho nadhledem. Ta naše existence byla taková symbióza – vlastně nás bavilo všechno.“

Vedle přitažlivosti muže-osobnosti byla Hana Maciuchová samozřejmě okouzlena Jiřím Adamírou jako hercem.

„Kdybych mluvila o herecké profesi a chtěla říci o někom, že optimálně splňuje veškeré mé představy a nároky na tohle řemeslo, tak by to byl Jiří. Od roku 1965 jsem viděla v Realistickém divadle od Bratrů Karamazových přes Dámu od Maxima všechny jeho role. Byl tak řemeslně vybavený a zároveň obdařený hereckou inteligencí, že už tenkrát bylo jasné, že má enormní smysl pro osobité čtení inscenačního textu. Do situací přinášel zajímavá, neočekávaná řešení, která dráždila a vzrušovala všechny, kteří s ním pracovali.“

Spojovala je i hudba.

„Já nevím, jestli se učil na nějaký hudební nástroj, ale rád zpíval.

Měl rád jazz a jazzovou kytaru,“ vzpomíná Hana Maciuchová.

„Miloval české barokní mistry, Stamice, Vejvanovského, Vaňhala, Myslivečka. Také Mozarta, Haydna, Bacha rád poslouchal. Měl přítelkyni, paní, která prodávala desky na Václavském náměstí, a ta mu vždycky dávala na stranu všechno, co vyšlo. Jiří to potom přinesl domů a měli jsme noční koncerty. Měl velký přehled přes jazz i vážnou hudbu.“

Oba také milovali tanec.

„S Jiřím jsme protancovali mnoho nocí. Myslím, že spříznění lidé si mohou tanec úžasně užít. Stejně vnímají hudbu, každou změnu rytmu, proměny pohybů. Vědí o sobě, šeptají si, voní si, takový tanec je slast.“

Spojení Jiřího Adamíry a Hany Maciuchové v umělecké práci jim bohužel bylo dopřáno jen sporadicky.

„Já jsem dokonce žárlila na kolegy z Realistického divadla, že s ním mohou tak moc hrát. Protože byl skvělý! Úžasný, měl energii, kterou předával, mohli jste se mu dívat do očí.“